

Publieke consultatie Joint Letter of Intent met Tata Steel

Met deze zienswijze reageren Natuur & Milieu, Natuur en Milieufederaties Noord-Holland en Milieudefensie op de maatwerkovereenkomst tussen de overheid en Tata Steel. De afspraken die nu voorliggen bieden geen garanties dat de klimaatdoelen worden gehaald en gezondheidsrisico's voor omwonenden worden teruggedrongen. Daarom zijn de volgende tien verbeteringen noodzakelijk om de beoogde overheidssteun te legitimeren:

1. **Stel een concreet plan op hoe klimaatneutraliteit in 2040 conform het dalende emissieplafond van ETS wordt bereikt en hoe Fase 2 wordt uitgevoerd**

Tata heeft het voornemen om in 2045 klimaatneutraal te zijn. Er is echter nog geen concreet plan voor hoe Fase 2 wordt uitgevoerd en hoe klimaatneutraliteit zonder inzet van fossiele brand- en grondstoffen zoals kolen wordt bereikt. Ook is niet duidelijk hoe Tata Steel zich aan het dalende ETS emissieplafond, dat in 2040 naar nul uitstootrechten zal gaan, gaat houden.

2. **Voeg concrete doelen toe voor klimaatneutraliteit van scope 3 emissies**

De maatwerkafspraken gaan uitsluitend over scope 1-emissies (directe uitstoot van de installaties). Terwijl ook de scope 3 emissies van Tata Steel met 4 Mton CO₂-eq. aanzienlijk zijn. Ook de Adviescommissie benadrukt dat een groot bedrijf als Tata ook verantwoordelijkheid voor scope 3 emissies zou moeten nemen. Daarvoor zijn concrete scope 3 doelen nodig voor in 2030 en 2040.

3. **Stel als voorwaarde voor de subsidie van de DRP-EAF-installatie een juridisch harde einddatum voor het gebruik van aardgas zodat Tata Steel echt overstapt op hernieuwbare waterstof en zo nieuwe fossiele subsidies wordt voorkomen**

Voor het belangrijkste onderdeel, de DRP-EAF-installatie, voorziet de Staat in een subsidie tot maximaal EUR 1,2 miljard, die proportioneel wordt uitgekeerd. Er worden echter geen voorwaarden aan de brandstof van de installatie verbonden. De garantie ontbreekt dat er op een duidelijk moment van aardgas overgestapt wordt op biogas en/of waterstof, waardoor het risico op toekomstig en langdurig gebruik van aardgas én het creëren van afhankelijkheid daarvan (een aardgas-lock-in) groot is en de subsidie van EUR 1,2 miljard een fossiele subsidie wordt.

4. **Schrap de ontsnappingsclausules over CO₂-heffing, netwerkkosten en staalslakken**

De opzegclausules geven te veel ruimte wanneer beleidswijzigingen financieel ongunstig uitpakken, terwijl bijvoorbeeld staalslakken een groot risico vormen voor milieu en gezondheid. Voor de Staat is dat een belemmering want het beperkt de afdwingbaarheid van de afspraken en het maakt een juiste regulering rondom staalslakken onmogelijk.

5. **Maak een concreet plan dat de duurzaamheid van biomethaan garandeert, rekening houdend met andere hoogwaardige toepassingen van biogas**

Tata wil duurzaam, EU-gecertificeerd biomethaan inkopen, ook uit andere EU-landen zoals Roemenië, Polen, Spanje en Oekraïne, omdat de Nederlandse productie onvoldoende is. Het plan legt een aanzienlijke claim op nationale en Europese biomethaanvoorraden, wat spanning oplevert met andere sectoren die dezelfde grondstof nodig hebben. De duurzaamheid van biomethaan hangt sterk af van de gebruikte grondstoffen. Opschaling kan daardoor snel leiden tot negatieve milieueffecten.

6. **Sluit geen langjarige leveringsovereenkomsten voor CO₂ om een gas-lock-in te voorkomen**

Contracten voor de opslag van afgevangen CO₂ worden waarschijnlijk voor 15 jaar vastgelegd. Wanneer het CCS-project in 2032 start zal er tot 2047 geen prikkel zijn om over te stappen op

waterstof. Een maximale contractperiode van 10 jaar voor CO₂ afvang en opslag én een harde startdatum en helder ingroeipad voor waterstof zijn nodig om een aardgas lock-in voorkomen.

7. Zet gezondheid van omwonenden centraal: vervroeg de sluiting van Kookgasfabriek 2, verminder de uitstoot van alle schadelijke stoffen, stel de gezondheidseffectrapportage verplicht en zorg voor een structurele oplossing voor staalslakken

De afspraken over leefomgeving, gezondheid en natuur zijn grotendeels intentioneel en niet bindend. Sluiting van Kookgasfabriek 2 is voorzien in 2029, maar een onderbouwing waarom eerdere sluiting niet mogelijk is ontbreekt, terwijl eerdere sluiting noodzakelijk is gezien de ernstige milieu- en gezondheidsrisico's. De GER wordt niet verplicht gesteld. Voor staalslakken wordt verbetering beloofd, maar niet erkend dat de hoeveelheid bij DRI met 35% toeneemt en dat ze blijvend milieubelastend zijn. Bovendien kan Tata de overeenkomst opzeggen als beleid rond staalslakken voor hen nadelig uitpakt. Dit is wrang, omdat dit economische belangen boven milieu en gezondheid plaatst. Veel voorgestelde maatregelen blijven dus te vrijblijvend tot een toekomstige maatwerkovereenkomst. Daarnaast is het opvallend dat niet alle emissies dalen: de uitstoot van dioxines, de meest giftige stof volgens het RIVM, verdubbelt zelfs en enkele door de Adviescommissie genoemde stoffen ontbreken zelfs in de maatwerkovereenkomst.

8. Werk HBI-import uit als onderdeel van het Groen Staal plan

De maatwerkovereenkomst impliceert dat verduurzaming van Tata Steel alleen plaatsvindt zolang dat economisch haalbaar is. In combinatie met de hoge Nederlandse energieprijzen, ook in het geval van duurzame energie, is het voortbestaan van staalproductie in Nederland zonder voortdurende staatssteun of forse energieprijzverlagingen op de langere termijn onzeker. Een reëel scenario is dan dat Tata Steel in Nederland enkel nog het minder energie-intensieve deel van de keten uitvoert, bijvoorbeeld door het importeren en verder verwerken van HBI's (hot briquetted iron).

9. Maak duidelijk hoe de omgeving wordt betrokken en hoe participatie wordt vormgegeven

Tata Steel geeft aan omwonenden en andere belanghebbenden in een vroeg stadium te willen betrekken bij de uitvoering van de plannen. Ook wordt een fonds aangekondigd dat ten goede moet komen aan de lokale bevolking. De uitwerking hiervan is echter nog onduidelijk. Het is essentieel dat dit fonds daadwerkelijk substantieel en effectief is, en dat helder wordt vastgelegd hoe, wanneer en met welke invloed omwonenden structureel worden betrokken bij besluitvorming.

10. Maak een sociaal transitieplan onderdeel van de maatwerkovereenkomst

Wat betreft werkgelegenheid zegt Tata Steel zich in te spannen om zoveel mogelijk banen te behouden tijdens en na de transitie. Deze toezeggingen zijn echter niet bindend en laten ruimte voor aanpassing aan economische omstandigheden. Juist daarom is een concreet sociaal transitieplan noodzakelijk. Zo'n plan kan zorgen voor duidelijke afspraken over inkomenszekerheid, opleiding en begeleiding van werknemers, inclusief ondersteuning bij de overstap van werk bij Tata Steel naar banen in andere sectoren met toekomstperspectief.

Voor nadere toelichting of contact:

Sijas Akkerman, Natuur en Milieufederatie Noord-Holland - sijas.akkerman@mnh.nl

Bart Wesselink, Milieudefensie - bart.wesselink@milieudefensie.nl

Michèle Prins, Natuur & Milieu - m.prins@natuurenmilieu.nl